

Projektanci edukacji

Od pomysłu do projektu

Projekt jest dobry na wszystko

O pracy metodą projektów
w klasach I-III

Zaprojektowani do dobrej edukacji

O pracy metodą projektów w klasach I–III

„Uczniowie najintensywniej uczą się wtedy, gdy zapominają, że to robią.
Dzieje się tak, gdy temat budzi fascynację, a dziecko staje się odkrywcą.”

dr Marzena Żylińska

Tekst: Anna Tulczyńska

Początkowe lata nauki w szkole podstawowej są nie do przecenienia. Dzieci nie tylko opanowują wtedy najbardziej podstawowe szkolne umiejętności, lecz także uczą się współpracy w grupie i z nauczycielem. Te wczesne doświadczenia są fundamentem nastawienia i motywacji młodego człowieka do edukacji w ogóle – może on polubić szkołę lub zniechęcić się do niej na długie lata.

*Dobrze zasiać, czyli co jest potrzebne
do zbudowania dobrej postawy
i wewnętrznej motywacji do nauki*

Wiele badań nad efektywnością pracy uczniów i ich motywacją do nauki pokazuje, że kluczowe znaczenie w budowaniu pozytywnego nastawienia do edukacji ma kilka elementów:

- **dobry nastrój**, poczucie bezpieczeństwa, akceptacji w grupie,
- **ciekawość** – otwartość dziecka na nowe doświadczenia, na nowe wiadomości, budowana przez atrakcyjne zajęcia dopasowane poziomem trudności i metodami pracy do potrzeb dzieci,
- **swoboda w poszukiwaniu rozwiązań** – czas na zastanowienie się, możliwość realizowania

własnej drogi dochodzenia do rozwiązania, prawo do poszukiwań, popełniania błędów,

- przyjazna **atmosfera**,
- **wyczerpujące i zrozumiałe dla dziecka informacje zwrotne**, dzięki którym młody człowiek wie, jak coś zrobić lepiej następnym razem (ocena opisowa, ocenianie kształtujące).

Biorąc pod uwagę przedstawioną powyżej specyfikę pracy z uczniami, dobrym rozwiązaniem wydaje się realizowanie pewnych fragmentów podstawy programowej z wykorzystaniem projektu edukacyjnego, do czego chcielibyśmy zachęcić.

Praca projektem znana, ale ciągle zbyt rzadko wykorzystywana

Praca za pomocą projektu jest dość znanym nauczycielom sposobem prowadzenia zajęć. Nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego również coraz chętniej sięgają po ten sposób pracy z uczniami, ciągle jednak zbyt nieśmiało, a szkoda. Szkoda, ponieważ projekt wydaje się skrojonym na miarę sposobem realizacji zagadnień z podstawy programowej z młodszymi uczniami.

1. Rozbudza ciekawość i buduje wewnętrzną motywację

Jak wiemy, praca z młodszymi uczniami powinna skupiać się na budowaniu ich wewnętrznej motywacji do nauki. Nic tak nie zwiększa zaangażowania uczniów, jak rozwiązywanie autentycznych problemów i koncentracja na zagadnieniach, które budzą zainteresowanie – a to jest właśnie podstawowe założenie pracy za pomocą projektu.

Do podtrzymywania naturalnej radości z odkrywania świata potrzebna jest uczniom pewna swoboda. Prof. Gerald Hüther w książce „Wszystkie dzieci są zdolne” przekonuje, że to przymus zabija naturalną radość z odkrywania i poznawania świata. Jego zdaniem nauka sprawia radość wtedy, gdy uczeń widzi sens, a tam, gdzie wszystko jest narzucone i do tego jeszcze pojawia się presja czasu, nie ma miejsca na radość.

W projekcie to uczniowie pod kierunkiem nauczyciela mogą wybierać temat, problem, zagadnienie, jakimi będą się zajmować. W przypadku pracy z młodszymi uczniami ten wstępny etap pracy może polegać na wspólnym ustaleniu pytań, na które podczas realizacji projektu uczniowie będą poszukiwać odpowiedzi.

2. Projekt uczy zadawania pytań – podstawowej czynności w rozwoju poznawczym

Pytania, a właściwie proces ich zadawania, są często niedoceniane w polskiej szkole. Zwykle bardziej cenione są w niej odpowiedzi ucznia. Głównie one podlegają ocenie, a przecież to właśnie pytania świadczą o refleksji, zaciekawieniu, skupieniu na danym zagadnieniu, pewnej czujności poznawczej. Zdaniem badacza mózgu, prof. Manfreda Spitzera, to, co już wyjaśnione, jest dla mózgu mało atrakcyjne, nie porusza wyobraźni i nie skupia uwagi. To, co wymaga sprawdzenia czy wyjaśnienia, pobudza proces intensywnej nauki i wprowadza neurony w stan gotowości do pracy. Pamiętajmy, że samo odtwarzanie podanych wiadomości jest zbyt proste i monotonne, a co za tym idzie – zbyt nudne, i w związku z tym nie inicjuje procesu uczenia się.

Umiejętność zadawania pytań i późniejsze poszukiwanie na nie odpowiedzi wymaga koncentracji na danym problemie, pewnego zdziwienia – dostrzeżenia, że to, co się obserwuje na co dzień, jest niezrozumiałe, wywołuje zaciekawienie.

Do zadania pytania potrzebna jest też odwaga – odwaga „poznawcza” pozwalająca na zagłębienie się w nieznaną, a także odwaga społeczna pozwalająca na przyznanie się do pewnej niewiedzy, niezrozumienia. I tu kluczową rolę odgrywa nauczyciel, który albo doceni tę ciekawość i odwagę, albo skrytykuje „głupie” pytanie, pominię je, zlekceważy, uzna za niezwiązane z tematem lekcji itp.

Istotne jest też to, by nauczyciel, pracując z uczniami, zadawał im pytania, na które jeszcze nie znają odpowiedzi. Zostaną one wypracowane wspólnie na lekcji. W szkole dzieci spotykają się zwykle z pytaniami, na które powinny znać odpowiedź, a celem tych pytań ma być sprawdzenie ich wiedzy.

W projektach jest inaczej. Pytania mają budzić ciekawość, nurtować, motywować do poszukiwania i działania, odkrywania nowych wiadomości.

Warto doceniać pytania stawiane przez uczniów i zachęcać ich do poszukiwań. Warto wreszcie uczyć uczniów zadawania pytań. Wszak poznawanie świata i rozumienie go na tym polega.

Inspirujące pytania, które można zadawać, pracując projektem, to m.in.:

Pytanie o potrzeby, sens, cel:

Po co?

*Po co ptaki mają skrzydła?
Po co używamy wielkich liter?
Po co roślinom woda?*

Pytanie o przyczyny, powody:

Dlaczego?

Dlaczego ludzie uczą się pisać i czytać?

Pytanie o sposób:

Jak?

*Jak można wyrażać emocje?
Jak być dobrym kolegą?
Jak zgina się kolano?*

Pytanie o skutki:

Co się stanie?

Co się stanie, jeśli nie będziemy podlewać roślin?

Pytanie o pochodzenie:

Skąd?

*Skąd się bierze deszcz?
Skąd wieje wiatr?
Skąd się bierze woda w rzece?*

Oczywiście to nauczyciel przygotowuje listę zagadnień; określa, jakie umiejętności uczniowie powinni zdobywać i rozwijać, jakie treści opanować.

Nauczyciel decydujący się na pracę projektem powinien postawić sobie kilka zasadniczych pytań:

- Czy zaproponowane zagadnienia i problematyka wzbudzą zainteresowanie uczniów?
- Czy dzieci z zapałem zaangażują się w wykonywanie zadań?
- Dlaczego uczniowie mają się zająć danym tematem?
- W jaki sposób będą mogli wykorzystać w przyszłości zdobyte umiejętności i wiedzę?

Dobrze postawione pytanie stanowi zwykle impuls dla uczniów do rozpoczęcia poszukiwań.

3. Szyta na miarę interdyscyplinarność

Ponieważ projekt w założeniu ma charakter interdyscyplinarny, wykorzystuje wiedzę i łączy umiejętności z wielu dziedzin – jest metodą idealną do pracy z dziećmi. Zdobywają one wiedzę o otaczającej rzeczywistości naturalnie, nie dzielą jej jeszcze na poszczególne dyscypliny nauki czy szkolne przedmioty, a kompetencje nauczyciela nauczania zintegrowanego (*nomen omen*) pozwalają na swobodne przemieszczanie się w razie potrzeby pomiędzy różnymi dziedzinami wiedzy.

4. Aktywne metody pracy

Kolejną ważną cechą projektu jest wykorzystywanie w nim aktywnych metod pracy z uczniami. Specyfika pracy z młodszymi uczniami wymaga ciągłego angażowania ich w zadania, skupiania ich uwagi, zmiany form pracy, czasem nawet miejsc tej pracy w klasie lub zajęć w terenie. Takie warunki są ideal-

ne do realizacji tej metody. Poza tym sposoby aktywnej pracy są nauczycielom znane i często przez nich wykorzystywane. Nie muszą więc obawiać się np. zbytniego rozluźnienia atmosfery na lekcji.

5. Ocenianie kształtujące

Ocena opisowa, charakterystyczna przy ewaluacji efektów projektu, jest wręcz wpisana w charakter pracy z młodszym uczniem. Ocenianie kształtujące jest jednym z zalecanych sposobów udzielania uczniom informacji zwrotnych na temat postępów w nauce. Tak więc znów specyfika tej metody i specyfika pracy z tą grupą uczniów naturalnie spotykają się ze sobą.

Te cechy powodują, że projekt edukacyjny wpisuje się bardzo dobrze w kanon pracy z młodszymi uczniami.

(Za)projektowane efekty

Nauczyciele wykorzystujący w swojej pracy projekt edukacyjny zwracają uwagę na wiele korzyści, które przynosi tego typu praca z uczniami. Są to:

Pozytywne nastawienie do szkoły – uczniowie, mając aktywny wkład w przebieg zajęć, dostrzegają ich sens, mogą na przykład pochwalić się przed rodzicami wynikami swoich działań, lubią szkolne aktywności i chętnie przychodzą na szkolne zajęcia.

Wysoka motywacja do nauki – rozbudzona ciekawość, satysfakcja z wykonanego zadania, duma towarzysząca podczas prezentacji wyników pracy to bardzo silne, pozytywne emocje, które zdecydowanie podnoszą motywację uczniów do nauki.

Realizacja projektu jest ważnym momentem szczególnie dla tych uczniów, którym nieco trudniej przychodzi nauka czytania i pisanie czy liczenia. Podczas realizacji i prezentacji wyników pracy mają oni szansę wykazać się innymi umiejętnościami (publiczne występy, dobra organizacja, obsługa komputera itp.). Mogą wreszcie pozytywnie zaistnieć na forum klasy. Zyskać pochwałę nauczyciela i podziw kolegów.

Wzrost samodzielności

Samodzielne działania to ważny aspekt pracy projektowej, to także dobra okazja do działań innych niż tradycyjne szkolne zajęcia. Mózg uczy się cały czas, ale chętniej robi to w innych warunkach niż standardowa szkolna lekcja.

Najczęściej w szkole oczekuje się, że uczniowie będą głównie odtwarzali podane im informacje. Ale ich mózg zaprojektowany jest do przetwarzania informacji i formułowania reguł. Zmuszone do zapamiętywania dzieci pracują nieefektywnie i niechętnie. Uczniowie najintensywniej uczą się wtedy,

gdy robią to nieświadomie, gdy pochłania ich działanie, kiedy mogą odkrywać, eksperymentować, stawiać hipotezy i sprawdzać ich prawdziwość. Na to wszystko pozwala realizacja projektu.

Zagrożenia

Nastrój wszystkich realizatorów-koordynatorów projektów zwykle przypomina sinusoidę. Raz euforia – satysfakcja, zadowolenie, jest po prostu super, wszystko się układa. Innym razem wszystko się wali, uczniowie działają w chaosie, nie wiedzą, co robić, dochodzi do konfliktów, trudno dotrzymać terminów. W pracy z młodszymi uczniami „dołki” są szczególnie trudne, ponieważ nauczyciel ponosi większą odpowiedzialność za działania. Nie ma liderów grup. Uczniowie potrzebują jego uwagi, wsparcia, decyzji na każdym kroku, często nawet najmniejszym. Niepowodzenia, nieporozumienia budzą u dzieci silne emocje, które również musi przyjąć i rozładować nauczyciel. Najczęściej są to jednak zwykłe wyzwania, jakie pojawiają się w pracy z uczniami na tym etapie edukacyjnym, więc nauczyciele mają wszelkie „supermoce” potrzebne, by im sprostać.

Jak realizować projekt, by nie stracić supermocy, a zyskać superefekt

Aby czerpać satysfakcję z pracy za pomocą projektu i by „dołki” były jak najmniejsze, dobrze jest trzymać się kilku wskazówek.

1. Jasny cel

To bardzo ważne, by cel projektu był jasno określony – dobrze jest go opisać i wracać do opisu w chwilach zagubienia. Po jego ustaleniu nauczyciel powinien przedstawić go swoim podopiecznym w sposób najbardziej dla nich jasny i zrozumiały.

2. Prosty początek

Jeśli jest to pierwszy projekt edukacyjny realizowany przez uczniów, powinien być on bardzo prosty, krótki i łatwy w realizacji. Jego celem będzie przede wszystkim oswajanie uczniów z nowym sposobem pracy.

3. Jeszcze jaśniejszy plan działania

Kiedy wpadamy w wir pracy, pytania uczniów się mnożą i rodzą się emocje – wtedy przydaje się jasny plan działania. Warto więc rozpisać go krok po kroku, z zaznaczeniem, co jest potrzebne, kto i za co odpowiada, i jakie wsparcie trzeba sobie wcześniej zapewnić. A potem przedstawić je uczniom, a także ich rodzicom – jeśli to możliwe, w jasny graficzny sposób w widocznym miejscu w sali, w której pracuje grupa. Jeden rzut oka pozwoli na ocenę, w którym miejscu jesteśmy, co powinniśmy teraz przygotować, jakiego wsparcia poszukać. Pozwoli to też uczniom zorientować

się, co mają do zrobienia, a to daje poczucie samodzielności, odpowiedzialności i kontroli.

4. Wyraźny podział obowiązków

Kiedy nie wiadomo, co kto robi, pojawiają się albo konflikty, albo sytuacje, gdy nikt nie wykona jakiejś pracy. Z tego względu trzeba dokładnie rozpisać plan działania na obowiązki poszczególnych uczniów. Dobrze przedstawić to uczestnikom zajęć na przykład na wręczanych im karteczkach:

Aniu!

Dziś pracujemy nad poszukiwaniem odpowiedzi na pytanie: dlaczego ptaki latają?

Zastanów się, co ptaki osiągną dzięki lataniu, a czego nie mogłyby robić, poruszając się na przykład tylko na nogach.

5. Jasne zasady

Im wszystko jaśniejsze i im więcej określonych zasad dotyczących realizacji poszczególnych zadań projektowych, tym łatwiej. Uczniowie klas I–III z jednej strony potrzebują dużo wsparcia, nadzoru, dbałości i poczucia bezpieczeństwa, z drugiej zaś ciągłego wyjaśniania, potwierdzania, że dobrze pracują, rozwiewania ich wątpliwości. Poza tym bardzo często mają już przekonanie, że w szkole nie można zrobić nic bez wiedzy i zgody nauczyciela.

6. Sojusznicy

Realizując projekty edukacyjne, dobrze jest szukać sojuszników w gronie rodziców lub innych nauczycieli. Mogą być oni specjalistami w danej dziedzinie i przybliżyć uczniom wiedzę – na przykład tata ornitolog przy projekcie o życiu ptaków może opowiedzieć uczniom o ich zwyczajach, mama dentystka może przedstawić zasady dbania o zęby, mama pracująca w korporacji może pokazać sposoby przygotowania wystąpienia. Sojusznicy pomagają dzielić się odpowiedzialnością za poszczególne etapy pracy, służą pomocą, wsparciem, radą. Ponadto inspirują dzieci do poszukiwania własnej ścieżki zawodowej i pokazują sens pracy i nauki.

7. Prosta prezentacja

Pracując z najmłodszymi dziećmi, dobrze jest planować proste sposoby prezentacji efektów realizacji projektów. Wystawa zdjęć, wystawa prac uczniów, ewentualnie krótkie, kilkuminutowe wystąpienia. Ważne, aby zakończenie wspólnych wysiłków miało odświętny charakter, a także by było dla uczniów formą przyjemności – zaproszenie rodziców, poczęstunek.

8. Czas na refleksję

Ostatni etap pracy projektowej to ewaluacja. Powinna ona przebiegać na dwóch płaszczyznach. Jedna to rozmowa z uczniami, zebranie od nich opinii na temat takiej formy pracy, informacji zwrotnych o tym, co im się podobało, a co chcieliby zmienić. Druga płaszczyzna to indywidualna analiza nauczyciela – z czego on sam jest zadowolony, co chciałby zmienić, jakie wnioski chciałby wyciągnąć na przyszłość.

W edukacji wczesnoszkolnej warto sięgać po pracę za pomocą projektu, ponieważ budzenie zainteresowania i pobudzenie aktywności własnej dużo skuteczniej motywuje do nauki niż stopnie i sprawdziany. Dzieci mają naturalną potrzebę nauki, potrzebują do tego inspiracji i wyzwań oraz dorosłych, którzy udzielą im wsparcia, dadzą poczucie bezpieczeństwa i będą drogowskazem.

ANNA TULCZYŃSKA

Psycholożka, certyfikowana psychoterapeutka behawioralno-poznawcza, członkini Polskiego Towarzystwa Terapii Poznawczo-Behawioralnej. Ma prawie dwudziestoletnie doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą, od początku swojej drogi zawodowej związana z edukacją. Kieruje Ośrodkiem Promocji Talentów w Warszawie. W szkole, w której pracuje, stworzyła program tutoringu rozwojowego. Jest autorką licznych publikacji poradnikowych dla nauczycieli i dyrektorów szkół. Prowadzi warsztaty i wykłady dla nauczycieli.

Projekt jest dobry na wszystko

Młodzi ludzie, zaczynając formalną edukację, najczęściej mają częściowo rozbudzoną kreatywność i zainteresowanie światem. Jak bardzo są go ciekawi, zależy oczywiście od domu rodzinnego. Zadaniem nas, nauczycieli, jest spowodować, że opanują oni konkretne umiejętności i posiadą odpowiednią wiedzę.

Tekst: Barbara Podgórska

Dajmy uczniom szansę na popełnianie błędów

Często miejsca na rozwijanie pasji i samodzielne działania w szkole nie ma zbyt wiele. Stąd duża część młodych ludzi przestaje zadawać pytania i dziwić się światu. Nie widzi rozwiązań nawet uciążliwych dla siebie problemów i zaczyna biernie czekać na pomoc dorosłych opiekunów.

Realizacja uczniowskich projektów pozwoli uczniom być sprawcami – poprzez planowanie, pomyłki i wyciąganie wniosków. Najważniejszą korzyścią jest właśnie mylenie się i popełnianie

błędów w tak bezpiecznych warunkach, jak szkoła i troskliwy nauczyciel, opiekun. Oczywiście ludzie dojrzały potrafią wyciągać wnioski z cudzych błędów – ale własne błędy mogą nauczyć najwięcej.

Odpowiedz sobie na pytanie: po co?

Projekt ma początek i nie ma końca. Jeśli będzie zrealizowany z zaangażowaniem i energią, to po zakończeniu pojawiają się pomysły na kolejne działania. Dlatego trzeba uważać na precyzyjne określenie celów, jakie chcemy osiągnąć. Oczywiście uczniowie sami zaproponują działania, jakimi się zajmą. Ale chodzi o nasze – nauczycielskie

– cele. Dla mnie przy realizacji projektów bardzo ważnym celem było spowodowanie samodzielnych działań przez osoby biernie na co dzień oraz doświadczenie sprawstwa i sukcesu w odniesieniu do osób o niskiej samoocenie. To były moje cele. A uczniowie mogli je realizować przy okazji dowolnego działania. Dlatego bardzo ważne jest przemyślenie naszych celów i potrzeb. Jeśli na przykład młodzi ludzie mają się uczyć współpracy, trzeba wziąć pod uwagę skład zespołów. Bo z jednej strony jeśli będzie losowy, to zyskają szansę na poznanie się, zbliżenie do siebie podczas realizacji projektu, ale możliwa jest sytuacja, że powstaną zespoły zdecydowanie różniące się potencjałem lub mocno wewnątrznie skonfliktowane i w efekcie nie tylko nie osiągną swoich, lecz i naszych celów.

MOJA RADA:

Proponuję z entuzjazmem zachęcić do wybrania maksymalnie dwu osób, tak żeby powstały 2–3-osobowe zespoły. Zespoły mogą być międzyklasowe. W zespole mogą być osoby spoza szkoły – byle tylko w podobnym wieku. **NAJWAŻNIEJSZE**, żeby uczniowie zaczęli i udało im się poczuć satysfakcję. Kiedy doświadczą sukcesu, będzie im łatwiej działać dalej.

Jeden projekt – wiele korzyści, również dla nauczyciela!

Wprowadzanie pracy z projektem powoduje zwiększenie poczucia satysfakcji i naszego własnego sprawstwa. Takie działania skutecznie odsuwają powstanie wypalenia zawodowego, co jest wielkim zagrożeniem dla aktywnych i energicznych nauczycieli.

Drugą natychmiastową korzyścią jest poznanie swoich uczniów z innej strony. Zapewne zaistnieją sytuacje, w których dzieci pokażą światu nowe odkryte talenty. Wtedy nauczyciel ma swój udział w rozwoju tych umiejętności i ma prawo czuć dumę ze swoich podopiecznych. Doświadczenie z dziećmi ciekawości i bliskości jest bezcenne. Na takim fundamencie już łatwo budować relacje pełne szacunku i sympatii.

Po trzecie, aktywny nauczyciel zyskuje w oczach przełożonych, promuje szkołę w środowisku lokalnym. Każdy zrealizowany plan działania pozwala nam, nauczycielom, poznać dorosłe osoby lubiące wspierać aktywności dzieci. To są ich rodzice lub zaprzyjaźnieni wujkowie i ciocie. Dorośli opiekunowie często na początku przyglądają się nieufnie aktywizującym dzieci pomysłom nauczyciela, ale przedstawienie najmniejszego sukcesu dziecka w przestrzeni publicznej jest ogromnie ważnym dowodem, że warto to robić.

Jak efektywnie pracować za pomocą projektu

1. Pozwól popełniać błędy,

dbając JEDYNNIE o bezpieczeństwo. Jeśli uczniowie mają pomysł na projekt, który zgodnie z Twoim doświadczeniem nie ma szansy na realizację, pozwól im spróbować. Tylko kolejne próby pomogą im wyciągnąć wnioski. A może oni mają rację? Jeśli na przykład zaplanują akcję dokarmiania zwierząt i jednym z jej elementów będzie zachęcenie do tego WSZYSTKICH sąsiadów, to pozwól im spróbować. Jasne, że nie uda im się porozmawiać ze wszystkimi i wszystkich zachęcić. Ważne jest jedynie to, żeby nie odwiedzali obcych ludzi bez opieki. To jest właśnie Twoja rola: autorytarnie zadbać o ich bezpieczeństwo, ale jeśli chcą porozmawiać ze wszystkimi, niech spróbują!

2. Nie pytaj:

„Dlaczego coś nie wyszło”, tylko: „Co zamierzają zrobić, żeby wyszło?”. Jeśli chcesz ukierunkować myślenie uczniów na wnioskowanie, zapytaj ich, jak chcą poprawić sytuację. Co zrobią dalej, żeby zrealizować cel lub jak go zmodyfikują? Wszystko po to, żeby zrealizowali zamiary. Nie „żeby im się udało”, bo to oznacza, że sukces był zależny raczej od czynników zewnętrznych i szczęścia, tylko po to, żeby zrealizowali swoje zamierzenia. Chodzi o to, żeby zaczęli planować swoje działania i zabierali się do ich realizacji, a nie czekali, aż „zrobi się samo”.

3. Dokładnie rozplanuj czas

na realizację kolejnych kroków, oczywiście biorąc pod uwagę marginesy przesunięć czasowych. Jeśli na podjęcie decyzji o przystąpieniu do realizacji projektu mają tydzień, a ktoś zachoruje i zgłosi się za dziesięć dni, to nie szkodzi. Ty to przewidziałaś/-łeś. Jeśli kolejnym krokiem po deklaracji przystą-

pienia do działań jest zgłoszenie składu zespołu, a potem złożenie wstępnego planu i wyjaśnienie Ci wszelkich wątpliwości, to daj sobie czas również na przypominanie zapominalskim. Oni jeszcze nie wiedzą, jak będzie super! Mogą zapomnieć o Twoich terminach, więc przypominaj do skutku.

4. Przygotuj im podpowiedzi

– bo sami uczniowie, nie mając doświadczenia, mogą nie pomyśleć o zaplanowaniu pomocy dorosłych, potrzebie znalezienia finansów lub wolnego czasu. Podpowiedzi mogą mieć formę przykładowego planu.

5. Zaplanuj sposób zapisywania informacji,

bo inaczej nawet Ty się pogubisz. Dobrym pomysłem jest segregator i dokładanie kartek z kolejnymi danymi. Bardzo ważne, by puste kartki lub nawet segregator mieć zawsze ze sobą, bo zaangażowani uczniowie będą potrzebowali rozmawiać w bardzo niespodziewanych miejscach, a krótkie odpowiedzi i ustalenia szybko ulatują z pamięci.

6. Zaplanuj, jak pokażecie światu swoje działania

To bardzo ważne. Czasami dorośli nie wiedzą, jak wielki potencjał mają młodzi ludzie. Zorganizowanie wystawy w centrum, w holu urzędu miasta lub gminy jest możliwe. Wymaga już jednak Twoich zabiegów organizacyjnych, bo graficzna forma posterów musi spełniać standardy zarządzającego miejscem ekspozycji. Może on zresztą aktywnie pomóc w przygotowaniu wystawy, jeśli zechce promować przedsiębiorczą postawę młodych ludzi.

Treści wymagane w planie działania:

Cel działania:

Bardzo ważne jest uzasadnienie. Napisz prostymi słowami, co się stanie, kiedy zrealizujesz swoje plany. Napisz też, na czym zależy Ci najbardziej, a co powinno się stać, byś był/-a zadowolony/-a, choć nie jest to najważniejsze. Opisz krótko, dlaczego to, co planujesz, jest dobre i ważne.

Scenariusz działania:

Kolejne kroki wraz z datami, które przewidujesz. Najlepiej napisz to w punktach.

Kosztorys (budżet):

Co? Za ile pieniędzy? I skąd je weźmiecie?

Potrzeby osobowe, rzeczowe:

Napisz, kto z kolegów/koleżanek jest potrzebny do pomocy lub będzie musiał się zgodzić na coś albo jest potrzebny, bo jako dorosły zapewni Ci bezpieczeństwo. A może będziesz potrzebować jakichś przedmiotów?

Przewidywane trudności, z których wystąpieniem się liczysz:

Nie chodzi jednak o martwienie się na zapas, tylko o dalekowzroczność!

„Projektując” z uczniem młodszym

Pracując za pomocą projektu z młodszymi, należy zwrócić dodatkowo uwagę na jasność przekazu i precyzyjne określenie celów, bo dzieci młodsze mogą realizować wspaniałe działania, ale nie mają doświadczenia i mogą podejmować się realizacji celów pięknych, lecz absolutnie nieosiągalnych. Wielką umiejętnością jest zatem tak poprowadzić dyskusję, żeby oni sami urealnili swoje cele. Dużą sztuką jest też dostrzegać najmniejsze nawet sukcesy i podkreślać je uważnie w stosunku do wszystkich podopiecznych. Zwłaszcza nieśmiałe dzieci zyskują, kiedy zauważamy ich działania.

Dlaczego Warto?

Uczniowie, z którymi zrealizowałam projekty, opisywali, że doświadczyli poczucia sprawstwa. Zrozumieli, że coś od nich zależy. Dlatego potem, studiując, angażowali się w działania kół studenckich i realizowali międzynarodowe projekty. Albo działały lokalnie – na rzecz dzielnicy, sąsiadów. Jeśli Twój uczeń ma w sobie potrzebę kreowania otoczenia, chce działać, to wystarczy, że uwolnisz ich potencjał i będziesz im towarzyszyć.

BARBARA PODGÓRSKA

Biołozka i psycholożka. Certyfikowana trenerka Szkoły Trenerów Elżbiety Sołtys w Krakowie. Terapeutka poznawczo-behawioralna. Prowadzi warsztaty z zakresu komunikacji werbalnej i niewerbalnej, pracy w zespole, metod rozwiązywania konfliktów, udzielania konstruktywnej informacji zwrotnej, motywowania, psychologicznych gier, modyfikowania zachowania metodami behawioralnymi dla rad pedagogicznych, jednostek samorządu terytorialnego oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Była ekspertką do spraw innowacji w edukacji współpracującą z Jednostką Zarządzającą Systemem Innowacji w województwie śląskim, aktywnie uczestniczącą w działaniach promujących przedsiębiorcze i innowacyjne podejście do pracy (2004–2007). Uczestniczka programu badawczego realizowanego przez Instytut Filozofii i Socjologii PAN „Kształtowanie umiejętności złożonych” (2008–2009). Nauczycielka dyplomowana z ponaddwudziestoletnim doświadczeniem pracy w szkołach. Obecnie pracowniczka dydaktyczna Uniwersytetu SWPS we Wrocławiu. Uhonorowana przez Młodzieżową Radę Miasta Gliwice tytułem Nauczyciela Roku 2005.